

Civilutskottets yttrande 2019/20:CU3y

En samlad politik för klimatet

Till miljö- och jordbruksutskottet

Miljö- och jordbruksutskottet beslutade den 3 mars 2020 att ge civilutskottet tillfälle att senast den 28 april 2020 yttra sig över proposition 2019/20:65 En samlad politik för klimatet – klimatpolitisk handlingsplan och de motioner som väckts med anledning av propositionen i de delar dessa berör civilutskottets beredningsområde.

Civilutskottet begränsar sitt yttrande till frågor om regional fysisk planering, bygg- och anläggningssektorn och tillgång till laddinfrastruktur samt motionerna 2019/20:3480 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 50 och 2019/20:3481 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkandena 5 och 22.

Civilutskottet har inte något att invända mot regeringens bedömningar i berörda delar och föreslår att miljö- och jordbruksutskottet avstyrker motionsförslagen.

I yttrandet finns två avvikande meningar (V, KD).

Utskottets överväganden

Propositionen

Propositionen är den första klimatpolitiska handlingsplan som regeringen, i enlighet med klimatlagen (2017:720), överlämnar till riksdagen. I propositionen redovisar regeringen hur det klimatpolitiska arbetet bör bedrivas under mandatperioden inklusive de beslutade och planerade åtgärder som bidrar till att nå de nationella och globala klimatmålen.

De frågor som rör civilutskottets beredningsområde finns främst under avsnitten Lokalt och regionalt klimatarbete, Bygg- och anläggningssektorn och Tillgång till laddinfrastruktur. Regeringen redovisar där sin bedömning i olika avseenden.

I bedömningen av frågan om lokalt och regionalt klimatarbete anför regeringen bl.a. att samordningen i den fysiska planeringen mellan lokal, regional och nationell nivå bör förbättras. En regional fysisk planering i ytterligare län kan, enligt regeringen, möjliggöra ett mer kraftfullt klimatarbete på regional nivå. En mer samordnad bebyggelse-, transportinfrastruktur- och trafikplanering kan bidra till en minskad klimatpåverkan, och regeringen avser att analysera frågan vidare. I det aktuella avsnittet berör regeringen också riksdagens tillkännagivande om att regeringen bör ta nödvändiga initiativ för att regional fysisk planering ska omfatta fler län (bet. 2018/19:CU2, rskr. 2018/19:31). Enligt regeringen är tillkännagivandet inte slutbehandlat.

Regeringen gör följande bedömning avseende bygg- och anläggningssektorn. Krav på klimatdeklarationer för klimatsmart byggande bör införas från den 1 januari 2022 i syfte att minska klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv vid byggande. Åtgärder bör genomföras för att främja att det ställs krav på minskad klimatpåverkan och livscykelanalyser vid byggande, exempelvis genom att ta fram upphandlingskriterier. Vidare bör minimikrav ställas vid byggande utifrån ett livscykelperspektiv, och byggande i trä bör öka. Miljöriskbedömningarna vid återvinningen inom bygg- och anläggningsindustrin behöver utvecklas. Det bör bli enklare än i dag att använda schaktmassor.

I sin bedömning av frågan om tillgång till laddinfrastruktur anför regeringen bl.a. att byggreglerna bör kompletteras med nya krav på laddinfrastruktur för laddfordon som ett led i genomförandet av direktivet om byggnaders energiprestanda. Att ha möjligheten att ladda sitt elfordon i närhet till hemmet eller arbetsplatsen är enligt regeringen en förutsättning för att fler ska välja elfordon.

Motionerna

Jens Holm m.fl. (V) begär i kommittémotion 2019/20:3480 yrkande 50 ett tillkännagivande om att det i plan- och bygglagen (2010:900) bör införas begränsande bestämmelser om detaljhandelsanläggningar i externa lägen.

I kommittémotion 2019/20:3481 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) begärs tillkännagivanden om att det inte ska införas ett krav på klimatdeklaration för företag som uppför byggnader utan att det i stället bör vara en rekommendation (yrkande 5) samt att byggreglerna inte ska kompletteras med ett generellt krav på uppförande av laddstationer (yrkande 22).

Pågående arbete

I promemorian Klimatdeklaration för byggnader (Ds 2020:4) lämnas förslag till en ny lag och förordning om klimatdeklaration för byggnader. Promemorian innehåller också ett förslag till ändring i plan- och bygglagen. Förslagen i promemorian innebär att byggherren ansvarar för att upprätta och lämna in en klimatdeklaration till Boverket. Kravet på klimatdeklaration ska gälla vid uppförande av nya byggnader. Promemorian har skickats på remiss, och remissvaren ska ha kommit in till Regeringskansliet senast den 6 maj 2020.

Som nämns i propositionen i förevarande ärende har regeringen också gett Boverket i uppdrag att under 2020–2022 vidta åtgärder för att underlätta för aktörer att leva upp till kravet på klimatdeklaration för nya byggnader.

Genomförande av EU:s ändringsdirektiv om byggnaders energiprestanda

Civilutskottet behandlade våren 2020 proposition 2019/20:81 Genomförande av EU:s ändringsdirektiv om byggnaders energiprestanda och ställde sig, av de skäl som anfördes i propositionen, bakom regeringens förslag om ändringar i bl.a. plan- och bygglagen. Riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2019/20:CU18, rskr. 2019/20:203).

Lagändringarna, som träder i kraft den 15 maj 2020, innebär bl.a. att ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om laddning av elfordon. Vidare ska regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få meddela föreskrifter om sådana krav i fråga om laddning av elfordon som alltid ska uppfyllas för vissa byggnader, dvs. även utan samband med nybyggnad, ombyggnad eller annan ändring av en byggnad än ombyggnad.

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet ser positivt på att regeringen har tagit fram en klimatpolitisk handlingsplan.

När det gäller motionsförslaget om externa köpcentrum behandlas den frågan inte uttryckligen i propositionen. Motsvarande förslag om att begränsa externa köpcentrum har behandlats av civilutskottet vid flera tillfällen, senast i betänkande 2016/17:CU15. Civilutskottet avstyrkte då motionen med hänvisning till bl.a. att plan- och bygglagen redan i dag innehåller bestämmelser om de avvägningar som måste göras i samband med en utbyggnad av exempelvis en handelsanläggning och att det i första hand är den aktuella kommunen som har ansvaret för att kraven på hänsyn till bl.a. miljö- och klimataspekter samt mellankommunala och regionala förhållanden blir tillgodosedda vid planläggningen. Riksdagen följde utskottets förslag. Det som nu anförs i motionen ger inte skäl för civilutskottet att frånga sitt tidigare ställningstagande. Civilutskottet anser därför att miljö- och jordbruksutskottet bör avstyrka motion 2019/20:3480 (V) yrkande 50.

Civilutskottet anser, i likhet med regeringen, att en klimatdeklaration skulle öka medvetenheten om klimatpåverkan vid byggande och skapa förutsättningar för en beteendeförändring hos branschens aktörer. Som redovisas ovan pågår för närvarande remissbehandling av promemorian Klimatdeklaration för byggnader, som innehåller förslag till en ny lag och förordning om klimatdeklaration för byggnader, och regeringen har också gett Boverket i uppdrag att vidta åtgärder för att underlätta för aktörer att leva upp till kravet på klimatdeklaration för nya byggnader. Civilutskottet anser att det inte finns anledning att föregripa resultatet av det pågående arbetet och att miljö- och jordbruksutskottet därför bör avstyrka motion 2019/20:3481 (KD) yrkande 5.

Som redogörs för ovan har riksdagen beslutat att anta regeringens lagförslag om ändringar i bl.a. plan- och bygglagen med anledning av genomförandet av EU:s ändringsdirektiv om byggnaders energiprestanda. Genom lagändringarna införs ett krav på att ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om laddning av elfordon. Bestämmelser om byggnadsverks utformning och tekniska egenskaper finns i 8 kap. plan- och bygglagen. De egenskapskrav som anges i lagen preciseras närmare i 3 kap. plan- och byggförordningen (2011:338). I Boverkets byggregler finns en bindande vägledning till utformningskraven i plan- och bygglagen och plan- och byggförordningen. Vilka närmare krav som ska gälla i fråga om utrustning för laddning av elfordon kommer alltså att följa av föreskrifter som meddelas senare. Civilutskottet anser, mot bakgrund av det ställningstagande som gjordes i det nämnda lagstiftningsärendet, att miljö- och jordbruksutskottet bör avstyrka motion 2019/20:3481 (KD) yrkande 22.

Sammanfattningsvis har civilutskottet inte några invändningar mot regeringens bedömningar i de delar dessa berör civilutskottets beredningsområde, dvs. i fråga om regional fysisk planering, bygg- och anläggningssektorn samt tillgång till laddinfrastruktur, och föreslår att miljö- och jordbruksutskottet avstyrker motionerna.

Stockholm den 23 april 2020

På civilutskottets vägnar

Larry Söder

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Larry Söder (KD), Martina Johansson (C), Jon Thorbjörnson (V), Malin Danielsson (L), Betty Malmberg (M), Josefin Malmqvist (M), Lotta Olsson (M), Niklas Wykman (M), Alexandra Völker (S), Anna Vikström (S), Annelie Karlsson (S), Ingela Nylund Watz (S), Jörgen Hellman (S), Karolina Skog (MP), David Lång (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD) och Tobias Andersson (SD).

Avvikande meningar

1. En samlad politik för klimatet (V)

Jon Thorbjörnson (V) anför:

Etableringen av externa köpcentrum är en miljöfråga, jämlikhetsfråga och jämställdhetsfråga. Det är de utan bil i samhället som drabbas medan bilägarna, som till övervägande del är män, ökar sin tillgänglighet. Införandet av externhandelscentrum kring våra städer bidrar till en infrastruktur som inte är jämställd. Det är en utveckling som sker på landsbygdens bekostnad där centrumhandel och mindre butiker konkurreras ut med ökat resande som följd.

Kommuner saknar ofta samordning och övergripande konsekvensutredningar för handelns utveckling. Ur ett miljö- och klimatperspektiv är det inte hållbart att etablera verksamheter som bygger på bilen som transportmedel. I stället behöver vi skapa verksamheter som minskar de fossila utsläppen. Externa affärscentrum medför att fler stimuleras att använda bilen och att resorna blir allt längre. Det i sin tur medför ökad miljöbelastning med buller, resursförbrukning, barriäreffekter från nya vägar, ökad energiförbrukning samt utsläpp av hälso- och klimatstörande ämnen.

De befintliga stadskärnorna bör utvecklas hållbart och transportsnålt. Regeringen bör därför återkomma med ett lagförslag om att i plan- och bygglagen införa begränsande bestämmelser om detaljhandelsanläggningar i externa lägen. Därmed bör miljö- och jordbruksutskottet tillstyrka motion 2019/20:3480 (V) yrkande 50.

2. En samlad politik för klimatet (KD)

Larry Söder (KD) anför:

En klimatdeklaration kan vara ett användbart redskap för en byggaktör, i synnerhet för stora aktörer, och flera sådana har redan utarbetat klimatdeklarationer. Regeringen gör dock inte någon distinktion mellan stora och små aktörer. Byråkrati av det här slaget medför redan i dag stora kostnader, vilket gör att inträdeskostnaden i branschen är hög. Jag anser därför att det inte bör införas ett absolut krav på klimatdeklaration, utan att det i stället bör vara en rekommendation.

Kristdemokraterna anslog i höstens budgetproposition extra pengar för stöd till utbyggnad av infrastruktur för laddstolpar. I propositionen beskriver regeringen det i dag blygsamt omfattande ladda-hemma-stödet som möjliggör för privatpersoner att söka stöd för installation av laddpunkter för elbilar vid hemmet. För att utvidga stödet och ge utrymme för fler personer i olika

boendeformer vill regeringen uppdra åt en lämplig myndighet att analysera frågan och vid behov föreslå åtgärder för att skapa bättre tillgång till laddinfrastruktur för olika boendeformer. I regeringens redovisade bedömning är formuleringen skarpare, eftersom regeringen anför att byggreglerna ”bör” kompletteras med nya krav på laddinfrastruktur. I den publicerade punktlistan som sammanfattar propositionen har skrivningen skärpts ytterligare eftersom det anges att byggreglerna ”ska” kompletteras med nya krav på laddinfrastruktur. Det är enligt min mening otydligt om regeringen vill införa ytterligare krav utöver det tekniska egenskapskrav som riksdagen nyligen beslutat om med anledning av genomförandet av EU:s ändringsdirektiv om byggnaders energiprestanda. Jag anser att det ska vara tekniskt möjligt att sätta upp laddstolpar men vill inte att bostadsproducerande företag ska bli tvingade att göra det, eftersom konsekvensen skulle bli en fördyring av bostadsproduktionen.

Det är en uppgift för regeringen att ta nödvändiga initiativ för att tillgodose det som anförs ovan om klimatdeklarationer och laddinfrastruktur.

Därmed bör miljö- och jordbruksutskottet tillstyrka motion 2019/20:3481 (KD) yrkandena 5 och 22.